

4. Also among the [24] are five [transgressions] for which it is unlikely that the person who commits them will repent. Most people regard these matters lightly. Hence, [by committing such a transgression,] a person will sin without realizing that he has. They are:

a) One who eats from a meal which is not sufficient for its owners. This is a "shade of theft." However, the person who [partook from this meal] will not realize that he has sinned, for he will rationalize: "I only ate with his permission."

b) One who makes use of a pledge taken from a poor person. The pledge taken from a poor person would be his axe or plow. He

rationalizes: "Their value will not depreciate and, hence, I haven't stolen anything from him."

c) One who looks at women forbidden to him. He considers the matter of little consequence, rationalizing: "Did I engage in relations with her? Was I intimate with her?" He fails to realize how looking [at such sights] is a great sin, for it motivates a person to actually take part in illicit sexual relations as implied by [Numbers 15:39] "Do not follow after your heart and your eyes."

d) One who takes pride in his colleague's shame. He tells himself that he has not sinned, for his colleague was not present. Thus, no shame came [directly] to his colleague, nor did he humiliate him. He merely contrasted his good deeds and wisdom against the deeds or wisdom of his colleague in order that, out of that comparison, he would appear honorable, and his colleague, shameful.

e) One who suspects worthy people. He will also say to himself "I haven't sinned," for he will rationalize: "What have I done to him?"

All I did was raise a doubt whether he committed the wrong or not." He does not realize that this is a sin, for he has considered a worthy person as a transgressor.

ד ומתן תמשה וברים, העושה אותן אין חזקתו לשוב מהן, לפי שהם זכרים קלים בעיני רב האדם, ונמצא חוטא, והוא יזמה שאין זה חטא. ואלו הן:

א) האוכל משעורה שאינה מספיקה לבעליה, שהיא אבק עזל הוא; והוא מדמה שלא חטא ויאמר: כלום אכלתי אלא ברישותי.

ב) המשתמש בעבולתו של עני, שהעבולת של עני אינו אלא קרדס

ומתקשה, ויאמר בלבו: אינן חסרים, והרי לא גזלתי אותו;

ג) המסתכל בעצרתו, מעלה על דעתו שאין בקדו כולם, שהוא אומר: וכי פעלתי או קרבתי אצלך? והוא אינו יודע שרצויה הענינים עלו גדול, שהיא גורמת לגופן של עריות, שנאמר: "ולא תחודו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם."

ד) המתקבד בקלון חברו, אומר בלבו שאינו חטא, לפי שאין חברו עומד שם ולא הגיע לו בשת ולא כישו, אלא ערך מעשיו הטובים והקמתו למול מעשה חברו או תקמתו, כדי שיראה מקללו שהוא מקבד וחברו פויר.

ה) והחושד בפשיט, אומר בלבו שאינו חטא, לפי שהוא אומר: מה

עשיתי לו? וכי יש שם אלא חשד שמא עשה או לא עשה; והוא אינו יודע שהיה עליו, שפשיט אדם כאשר פדעמו כבעל עברה.

attributes, or deeds, as imagined by many of the fools [who believe] in astrology - how could He command us through [the words of] the prophets: "Do this," "Do not do this," "Improve your behavior," or "Do not follow after your wickedness?"

[According to their mistaken conception,] from the beginning of man's creation, it would be decreed upon him, or his nature would draw him, to a particular quality and he could not depart from it.

What place would there be for the entire Torah? According to which judgement or sense of justice would retribution be administered to the wicked or reward to the righteous? Shall the whole world's Judge not act justly!

A person should not wonder: How is it possible for one to do whatever he wants and be responsible for his own deeds? - Is it possible for anything to happen in this world without the permission and desire of its Creator as [Psalms 135:6] states: "Whatever God wishes, He has done in the heavens and in the earth?"

One must know that everything is done in accord with His will and, nevertheless, we are responsible for our deeds.

How is this [apparent contradiction] resolved? Just as the Creator desired that [the elements of] fire and wind rise upward and [those of] water and earth descend downward, that the heavenly spheres revolve in a circular orbit, and all the other creations of the world follow the nature which He desired for them, so too, He desired that man have free choice and be responsible for his deeds, without being pulled or forced. Rather, he, on his own initiative, with the knowledge which God has granted him, will do anything that man is able to do.

Therefore, he is judged according to his deeds. If he does good, he is treated with beneficence. If he does bad, he is treated harshly. This is implied by the prophets' statements: "This has been the doing of your hands [Malachi 1:9]." "They also have chosen their own paths [Isaiah 66:3]."

This concept was also implied by Solomon in his statement [Ecclesiastes 11:9]: "Young man, rejoice in your youth... but, know

that for all these things God will bring you to judgement," i.e., know that you have the potential to do, but in the future, you will have to account for your deeds.

הפועלות, או לדעה מן הדיעות, או למעשה מן המעשים, כמו שבודים מלבם הטפשים הוברי שמים — היאף הנה מצוה לנו על-ידי הנביאים: עשה כן ואל תעשה כן! היטיבו דרכיכם ואל תלכו אחרי רשעכם! והוא מהחלת בריאתו כבר נגזר עליו, או מחלחלתו המשוף אותו לדרך שאי אפשר לזוז ממנו?

ומה מקום הנה לכל התורה בלתי? ובאי-ידי דין ואיזה משפט נפרע מן הרשע או משלם שכר לצדיק? והשופט כל הארץ לא יעשה משפט? ואל תתמה ותאמר: היאף הנה האדם עושה כל מה שיחפץ ויהיה מעשי מסורים לו — וכי יעשה פעולם זכר שלא בירשות קונו ולא תפגול, והתתוב אומר: "על אשר חפץ ה' עשה בשמים ובארץ"?

דע, שהכל פתפצו יעשה, ואף-על-פי שמעשינו מסורים לנו; פריד? קשם שהיאצור חפץ להיות האש והרוח עולים למעלה, והמים והארץ יורדים למטה, ותלצלל טובב פגעול, וכן שאר בריות העולם להיות פמנהגן שחפץ בו —

ככה חפץ להיות האדם רשותו בידו וכל מעשי מסורים לו, ולא יהיה לו, לא כופה ולא מושף, אלא הוא מעצמו ובדעתו שפגול לו האל, עושה כל שהאדם יכול לעשות.

לפיכך דנין אותו לפי מעשיו:

אם עשה טובה — מיטיבין לו; ואם עשה רעה — מרעין לו. הוא שהנביא אומר: "מיודכם היתה זאת לכם"; "גם היתה פחורו בדרךכם".

ובניגון זה אמר שלמה: "שפח פחור בילדוהו... ודע כי על-פל-אלה

יביאך האלקים במשפט"; כלומר: דע שיש בידך כח לעשות, ועתיד אמה לתן את הדין!

CHAPTER FIVE

1. Free will is granted to all men. If one desires to turn himself to the path of good and be righteous, the choice is his. Should he desire to turn to the path of evil and be wicked, the choice is his.

This is [the intent of] the Torah's statement (Genesis 3:22): "Behold, man has become unique as ourselves, knowing good and evil," i.e., the human species became singular in the world with no other species resembling it in the following quality: that man can, on his own initiative, with his knowledge and thought, know good and evil, and do what he desires. There is no one who can prevent him from doing good or bad. Accordingly, [there was a need to drive him from the Garden of Eden,] "lest he stretch out his hand [and take from the tree of life]."

3. This principle is a fundamental concept and a pillar [on which rests the totality] of the Torah and mitzvot as [Deuteronomy 30:15] states: "Behold, I have set before you today life [and good, death and evil]." Similarly, [Deuteronomy 11:26] states, "Behold, I have set before you today [the blessing and the curse]," implying that the choice is in your hands.

Any one of the deeds of men which a person desires to do, he may, whether good or evil. Therefore, [Deuteronomy 5:26] states: "If only their hearts would always remain this way." From this, we can infer that the Creator does not compel or decree that people should do either good or bad. Rather, everything is left to their [own choice].

4. Were God to decree that an individual would be righteous or wicked or that there would be a quality which draws a person by his essential nature to any particular path [of behavior], set of ideals,

פרק חמישי

א רשות לקבל אדם נחמה, אם רצה להטות עצמו לדרך טובה ולהיות צדיק — ה'רשות בידו;

ואם רצה להטות עצמו לדרך רעה ולהיות רשע — ה'רשות בידו. והוא שכתוב בתורה: "הן האדם הנה פאטר מדעת טוב ורע"; כלומר: הן מין זה של אדם הנה יחיד פעולם ואין מין שני דומה לו כזה הענין, שיהא הוא מעצמו בודקתו וקמחשבתו יודע הטוב והרע, ולישאה כל מה שהוא חפץ ואין מי שיצטב בידו מלעשות הטוב או הרע. וכיון שפיר הוא — "פן ישלח ידו".

ג ודבר זה עקר גדול הוא, והוא עמוד המורה והמצודה, שצאמר: "ראה נחתי לפניך היום את החיים", וכתוב: "ראה אנכי נתן לפניכם היום", כלומר, שה'רשות בידכם.

וכל שיחפץ האדם לעשות מפעשה בני האדם, עושה — בין טובים, בין רעים.

ד ומפני זה הענין נאמר: "מי יתן ונהיה לך לזהם", כלומר, שאין תבואה כופה בני האדם ולא גוזר עליהן לעשות טובה או רעה, אלא הכל כסוד להם.

ד אלה האל הנה גוזר על האדם להיות צדיק או רשע: או אלה הנה שם ודבר שפולשד את האדם בעקב תולדתו לדורך מן הדרכים, או למדע מן

5. What was implied by David's statement [Psalms 25:8-9]: "God is good and upright, therefore, he instructs sinners in the path. He guides the humble [in the path of justice and] teaches the humble [His way]?" That He send them prophets to inform them of the path of God and to encourage them to repent.

Furthermore, it implies that He granted them the power to learn and to understand. This attribute is present in all men: As long as a person follows the ways of wisdom and righteousness, he will desire them and pursue them. This [may be inferred from] the statement of our Sages of blessed memory: "One who comes to purify [himself] is helped;" i.e., he finds himself assisted in this matter.

[A question may still arise, for] behold, it is written in the Torah [Genesis 15:13]: "They shall enslave them and oppress them," [seemingly implying that] He decreed that the Egyptians would commit evil.

Similarly, it is written [Deuteronomy 31:16]: "And this nation will arise and stray after the alien gods of the land," [seemingly implying that] He decreed that Israel would serve idols. If so, why did He punish them?

Because He did not decree that a particular person would be the one who strayed. Rather, each and every one of those who strayed to idol-worship [could have chosen] not to serve idols if he did not desire to serve them. The Creator merely informed [Moses] of the pattern of the world.

To what can this be compared? To someone who says, there will be righteous and wicked people in this nation. [Thus,] a wicked person cannot say that because God told Moses that there will be wicked people in Israel, it is decreed that he will be wicked. A similar concept applies regarding the statement [Deuteronomy 15:11]: "The poor will never cease to exist in the land."

Ch. 6

4. A Baal-Teshuvah should not consider himself distant from the level of the righteous because of the sins and transgressions that he committed. This is not true. He is beloved and desirable before the Creator as if he never sinned.

Furthermore, he has a great reward for he has tasted sin and yet, separated himself from it, conquering his [evil] inclination. Our Sages declared: "In the place where Baalei Teshuvah stand, even the completely righteous are not able to stand." The level of Baalei

Teshuvah transcends the level of those who never sinned at all, for they overcome their [evil] inclination more.

ד ומזה זה שאמר דוד: "טוב וישׁר ה', על פני יורה חטאים פורדו. ידורו עקרם וגו'?"

זה ששלח נביאים להם מוריעים דרכי חטאים ומחזירין אותן בתשובה. ועוד, שמתן פתח פה ללמד ולתקן; שפודה זו בכל אדם, שכל נפש שיהא נמשך פורדו התקנה והצדק — מתאמה להן ורודף אותם.

והוא מה שאמר רבותינו זכרונם לברכה: פא לשהר — מפייען אותו, פלומר: ימצא עצמו מעור על הרבר.

והלוא פחוב פחורן: "זעברום ועמו אהם" — הר גזר על הפצריים לעשות רע?

והריב: "זקם העם הזה וזנה אחרי אלהי נכר הארץ" — הר גזר על ישראל לעבד כוכבים ומזלות, ולשה נפשי מהן?

לפי שלא גזר על איש פלוני תדע, שיהיה הוא הזנה, אלא כל אחר ואחר מאותן הזנים לעבד כוכבים ומזלות — אלו לא רצה לעבד, לא תיה עובר, ולא חזירו הכוונא אלא מנהגו של עולם.

הא לקה זה דוקה? לאומר: העם הזה יהיה פהו צדיקים ורשעים — לא מפני זה יאמר תרשע, ככר גזר עליי שיהיה רשע, מפני שהודיע למשה שיהיה רשעים פישוראל, פענהו שצאמר: "פי לא יהודל אביזן מקרב הארץ."

ד ואל ידפה אדם פעל-תשובה שהוא מרתק מפעלת הצדיקים מפני העוונות והחטאות שיעשה —

אין תדבר פו, אלא אהוב ורחמך הוא לפני הכוונא פאלו לא חטא מעולם. ולא עוד, אלא ששפור הרבה, שהר טעם טעם החטא ופולש מהו ורכיש יצר.

לעמוד פו, פלומר: מעלמן גדולה מפעלת אלו שלא חטאו מעולם, מפני שהן מוכשים את יצרם יותר מהם.